

A historical painting depicting King Henry VIII seated on an ornate throne, surrounded by courtiers in elaborate Tudor attire. The king is the central figure, wearing a dark, patterned tunic and a hat, holding a scepter. To his left, a woman in a black and gold dress stands. To his right, a woman in a dark, patterned dress with a large ruff collar stands. In the foreground, a woman in a dark, patterned dress with a large ruff collar is kneeling. To the far right, a woman in a dark, patterned dress with a yellow skirt stands. The background features a red wall with a gold pattern and a large, ornate frame.

DYNASTIA TUDORÓW

HISTORIA DYNASTII

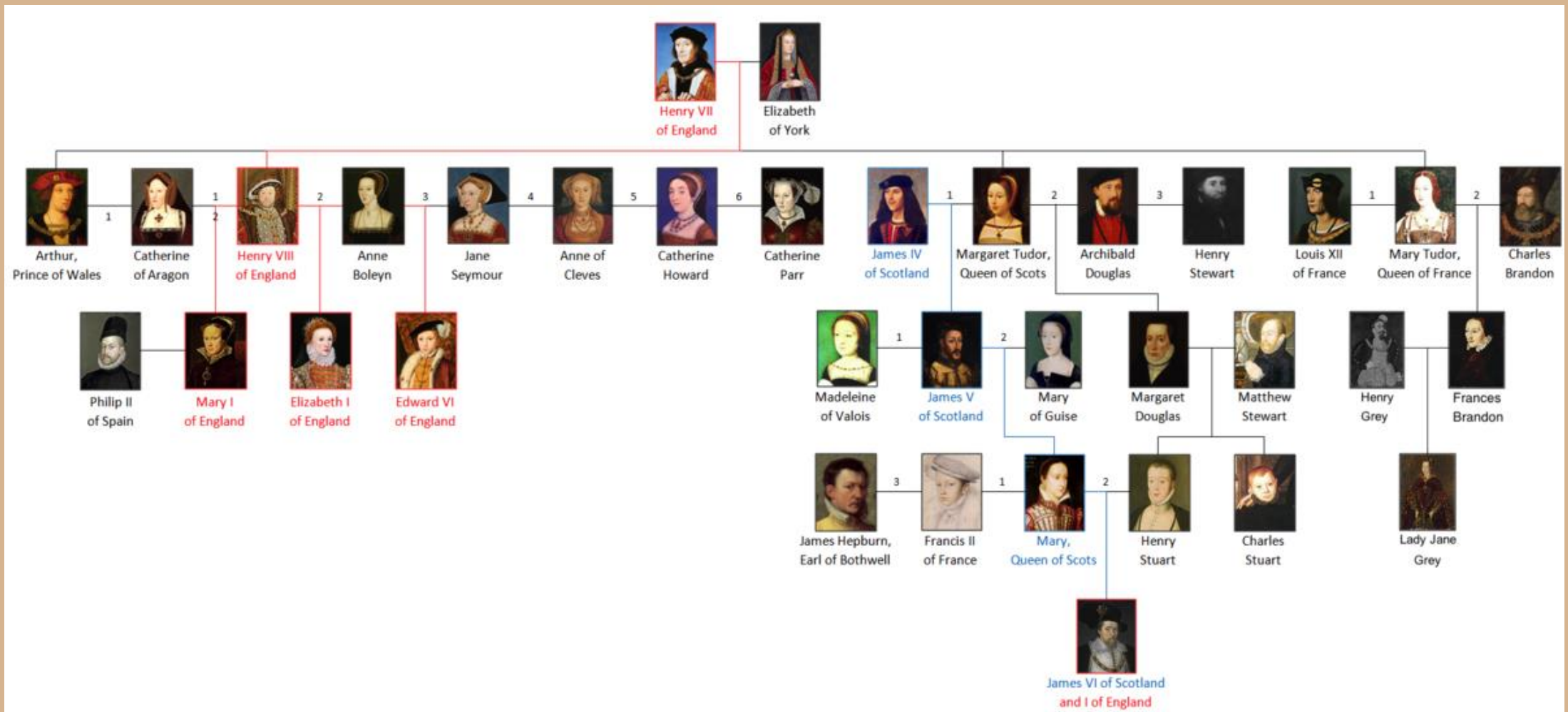
Tudorowie, dynastia panująca w Anglii w latach 1485-1603. Nazwę przyjęła od protoplasty rodu, magnata walijskiego Owena Tudora (zmarł 1461), stronnika Lancasterów w wojnie Dwóch Róż (1455-1485), żonatego (1422) z Katarzyną de Valois, wdową po królu Henryku V. Założycielem dynastii był jego wnuk Henryk VII, spadkobierca rodu Lancaster. Przez małżeństwo z Elżbietą York położył kres wojnie obu rodów. Po śmierci Henryka VII na tronie angielskim zasiadali kolejno: Henryk VIII, Edward VI i Maria I.

Od 1541 Tudorowie nosili także tytuł królów Irlandii. Ród wygasł na Elżbiecie I Wielkiej, po śmierci, której (1603) tron przeszedł na króla Szkocji Jakuba I Stuarta, prawnuka córki Henryka VII - Małgorzaty. Panowanie Tudorów przyniosło Anglii wzmocnienie władzy królewskiej, ogłoszenie supremacji Korony nad Kościołem (1534) i reformację oraz zapoczątkowało ekspansję morską, handlową i kolonialną.

Owen Tudor

DRZEWO GENEALOGICZNE TUDORÓW

HENRYK VII

Henryk VII Tudor (ur. 28 stycznia 1457, zm. 21 kwietnia 1509), król angielski od 22 sierpnia 1485, pierwszy z dynastii Tudorów, syn Edmunda Tudora, hrabiego Richmondu, i Małgorzaty Beaufort, córki Jana, księcia Sommerset z linii Lancaster. W okresie okrutnych rządów Ryszarda III z Yorków stanął na czele opozycji baronów. W sierpniu 1485 w bitwie pod Bosworth pokonał Ryszarda III. Popierany przez baronów objął tron Anglii. W 1486 poślubił Elżbietę, córkę Edwarda IV z Yorków. W latach 1487-1497 toczył walki z samozwańcami, synami Edwarda IV (Ryszardem i Edwardem), popieranymi przez Irlandię, Szkocję i Francję.

W polityce zagranicznej dążył do utrzymania rangi Anglii w Europie poprzez małżeństwa dynastyczne. Budował autorytet silnej, absolutnej władzy Tudorów. Dążył do złamania opozycji feudałów, w 1487 wprowadził Sąd Izby Gwiazdистой dla spraw o zdradę stanu.

HENRYK VIII

Henryk VIII Tudor (urodzony 28 czerwca 1491 w Greenwich – zmarł 28 stycznia 1547 w Londynie) – król Anglii od 22 kwietnia 1509 do końca życia, lord Irlandii w latach 1494-1542, następnie król Irlandii 1542-1547. Drugi monarcha z dynastii Tudorów. Syn Henryka VII i kontynuator jego polityki zmierzającej do absolutyzmu; oparł się na średniej szlachcie; prowadził wojny z Francją, popierał państwa niemieckie w ich konflikcie z cesarstwem; wobec nieudzielenia mu przez papieża rozwodu z Katarzyną Aragońską doprowadził do zerwania przez Anglię kościelnej jedności z Rzymem i 1534 ogłoszenia siebie przez parlament głową kościoła anglikańskiego (tzw. akt supremacji); przeprowadził likwidację klasztorów konfiskując ich dobra; zbudował flotę morską, popierał rozwój nauki i sztuki; jego życie, a zwłaszcza 6 małżeństw stało się częstym tematem literackim i filmowym. Słynny jako monarcha o najbardziej, spośród angielskich władców, nieskrępowanej władzy.

Henryk VIII ożenił się aż 6 razy:

- w 1509 z Katarzyną Aragońską (matka Marii I),
- w 1533 z Anną Boleyn (matka Elżbiety I),
- w 1536 z Jane Seymour (z którą miał jedyne go przeżył - Edwarda VI),
- w 1539 z Anną z Klevy,
- w 1540 z Katarzyną Howard,
- w 1543 z Katarzyną Parr.

Żony króla Anglii kończyły marnie. Dwie zostały zamordowane, jedna wyrzucona z dworu, jedna zmarła tuż po porodzie, kolejna, choć umarła śmiercią naturalną, obawiała się tego, że król może ją zabić. Katarzynę Aragońską - tę, z którą się rozwiódł i która stała się powodem sporu z papieżem, oszczędził.

Dzieci Henryka VIII:

Z sześciu żon król doczekał się zaledwie trojga dzieci, które przeżyły niemowlęctwo. Dwie córki, które dożyły dorosłości (Maria I i Elżbieta I), zmarły bezpotomnie, tak samo, jak jego syn Edward VI. Oprócz dzieci z małżeństw miał on też syna (Henryk FitzRoy), ze swoją kochanką Elżbietą Blount. Było to jedyne dziecko z romansu, które Henryk VIII uznał za swoje.

Ważne wydarzenia z czasów panowania Henryka VIII:

- rozłam z Kościołem rzymskokatolickim oraz późniejsze ustanowienie niezależnego Kościoła anglikańskiego;
- kasata klasztorów;
- unia Anglii z Walią.

Znaczące akty prawne uchwalone za jego panowania:

- kilka ustaw rozdzielających Kościół anglikański od Kościoła katolickiego oraz ustanawiających Henryka VIII głową Kościoła anglikańskiego;
- Akty Unii 1536-1543 (łączące Anglię i Walię w jeden naród);
- Dekret o Sodomii (tzw. Buggery Act) 1533 – pierwsze angielskie prawo przeciw sodomii;
- Ustawa o Czarach (tzw. Witchcraft Act) 1542 – karząca śmiercią za „wywoływanie lub wyczarowywanie złych duchów”.

EDWARD VI

Edward VI (ur. 12 października 1537 w Hampton Court, zm. 6 lipca 1553 w Greenwich) - król Anglii w latach 1547-1553, jedyny ślubny syn Henryka VIII Tudora, Króla Anglii i jego trzeciej żony Jane Seymour, córki sir Johna Seymoura, szlachcica z Wiltshire. Edward nigdy nie rządził samodzielnie - rządy w jego imieniu sprawowała Rada Regencyjna.

Długo oczekiwany męski potomek Henryka VIII urodził się 12 października 1537 r. Brak męskiego następcy tronu doprowadziło do rozvodu Henryka z dwiema poprzednimi żonami - Katarzyna Aragońską i Anną Boleyn. Ta ostatnia została później ścięta. Matka Edwarda zmarła niedługo po jego narodzinach w wyniku gorączki poporodowej. Już od dnia swoich narodzin Edward był tytułowany księciem Kornwalii. Parę dni później uzyskał tytuł księcia Walii. Do 6 roku życia Edward znajdował się pod opieką pielęgniarki, zwanej Mother Jack, i licznych służących. Potem opiekę nad następcą tronu przejęła szóstą żona Henryka, Katarzyna Parr.

MARIA I

Maria I Tudor (ur. 18 lutego 1516 w Greenwich, zm. 17 listopada 1558 w Londynie), zwana **Krwawą Marią** (*Bloody Mary*) – królowa Anglii w latach 1553–1558, wcześniej księżniczka angielska, królowa Hiszpanii w latach 1556–1558, żona Filipa II, córka Henryka VIII Tudora i jego pierwszej żony, królowej Katarzyny Aragońskiej, wdowy po starszym bracie Henryka, Arturze Tudorze, córki Ferdynanda II Katolickiego, króla Aragonii, i Izabeli I Katolickiej, królowej Kastylii.

Tragedia królowej Marii polega na tym, że 450 lat po jej śmierci, nadal jest najbardziej znienawidzoną i najmniej rozumianą władczynią w historii Anglii. Jej popularny wizerunek więcej mówi nam o kształtowaniu się narodowej tożsamości angielskich protestantów niż o niej samej. Określenie „Krwawa Maria” ukuto po dłuższym czasie od jej śmierci jako wytwór elżbietańskiej propagandy. Maria przeszła trudną szkołę polityki, okrutnie traktowana przez ojca i zastraszana przez dyktatorów władających w imieniu brata Edwarda VI. Zdobyła tron w wyniku zuchwałego zamachu stanu i musiała wyżyć całą siłę woli i odwagę, by się na nim utrzymać.

ELŻBIETA I

Elżbieta I Tudor (ur. 7 września 1533, zmarła jako szczęśliwa staruszka 24 marca 1603) - córka słynnej Anny Boleyn, protestantka, wieczna „dziewica”, stara panna z wyboru, w późniejszych czasach królowa Anglii. Po koronacji Elżbieta została najbardziej pożądaną kobietą w Europie, nawet po czterdziestce. Mimo to nie skorzystała z licznych propozycji małżeństwa i zrzucenia z siebie ciężaru władzy.

Elżbieta została ukoronowana w 1559. Oczywiście najpierw trzeba było przekupić stosowne osoby, między innymi biskupów. Uważali oni, że dziedziczenie przez protestantkę jest nie po Bożemu. Jednak na widok skarbcza pełnego złota jednak zmienili zdanie i uznali, że sto zdrowasiek w połączeniu z zapłatą załatwi sprawę. Mimo że królowa budziła niechęć katolików, była radośnie witana przez chłopków-jełopków... to znaczy honorowych obywateli wsi.

W 1562 Elżbieta otarła się o śmierć. Zachorowała na ospę, ale zdążyła sprowadzić lekarza. Zamknęli się na całą noc w komnacie królowej, a ta następnego dnia cudownie ozdrowiała.

RÓŻA TUDORÓW, NARODOWY KWIAT ANGLII

La **Tudor Róża** (czasami nazywany Union rose lub po prostu *Angielska Róża*) jest narodowym herbem heraldycznym Anglii od późnego średniowiecza. Ten kwiat bierze swoją nazwę od **Dom Tudorów**, dynastia, która zjednoczyła rody szlacheckie Lancaster i Yorku.

Róża Tudorów ma potężny symboliczny ładunek, ponieważ reprezentuje koniec połączenia **Wojna róż**, konflikt zbrojny, w którym w XV wieku stanęły dwie najpotężniejsze rodziny arystokratyczne w Anglii.

Wojna zakończyła się zwycięstwem Henryka z Lancaster w **Bitwa pod Bosworth Field** (1485). Zwycięzca ogłosił się królem o imieniu **Henryk VII**, choć rok później wziął za żonę **Elżbieta York**, jednocząc w ten sposób obie rodziny i urzeczywistniając pojednanie. Aby zilustrować tę nową jedność w jednym symbolu, przyjęto dwukolorową różę (później różową różę), która od tego momentu będzie znana jako róża Tudor lub róża unii.

Poza legendą rzeczywistość historyczna potwierdza, że podczas krwawej angielskiej wojny domowej istniał tylko symbol białej róży, używany przez Dom Yorków. Widocznie, **czerwona róża została przyjęta po zakończeniu konfliktu wyłącznie w celu stworzenia nowego godła**. W tamtych czasach propagandowe medium umacniające nową jedność narodową i zapieczętowanie stare rany.

Lancaster Rose

York Rose

Tudor Rose

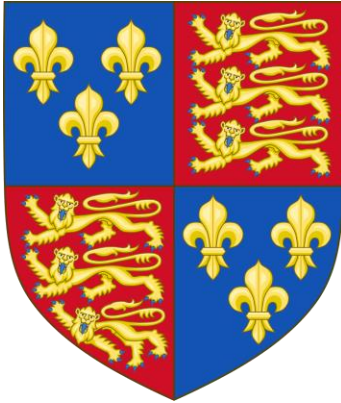
KORONA TUDORÓW (HERALDYKA)

Korona Tudorów, znana również jako **Korona Królewska** lub **Korona Cesarska** – powszechnie używany symbol w heraldyce Wielkiej Brytanii. Oficjalnie był używany od 1902 do 1953 roku, reprezentując nie tylko osobiście brytyjskiego monarchę, ale i Koronę, czyli suwerenną władzę państwową. Korona pojawiła się na wielu oficjalnych emblematach w Wielkiej Brytanii, Imperium Brytyjskim i Wspólnocie brytyjskiej. Przez wiele lat używano różnych symboli korony, lecz szczególny projekt Korony Tudorów został ujednoczony na prośbę Edwarda VII. Nigdy nie miała przedstawiać żadnej faktycznej fizycznej korony, choć w kształcie przypomina ona małą diamentową koronę królowej Wiktorii. Po wejściu na tron Elżbieta II prosiła o zmianę projektu przedstawiającego Koronę św. Edwarda (z opuszczonymi łukami), którą założyła podczas koronacji. Większość projektów na całym świecie dostosowano tak, aby pasowały do siebie.

HERBY

Królewski herb Tudorów

Herb Henryka VII

Herb Henryka VIII

Herb Edwarda VI

Herb Marii I

Herb Elżbiety I

PRODUKCJE NA PODSTAWIE HISTORII TUDORÓW

Historia dynastii Tudorów inspirowała wielu pisarzy, a także reżyserów filmowych.

9 najpopularniejszych produkcji na podstawie ich dzieł:

- *Kochanice króla (The other Boleyn girl)*,
- *Anna Tysiąc Dni (Anne of the thousand days)*,
- *Dynastia Tudorów (The Tudors)*,
- *Sześć żon Henryka VIII (Six wives of Henry VIII)*,
- *Elizabeth i Elizabeth: złoty wiek*,
- *Henryk VIII. Krwawy tyran (Henry VIII)*,
- *Lady Jane*,
- *Anonimus*,
- *Biała królowa (The White Queen)*.

A historical painting of a woman, likely a queen, wearing a crown and an elaborate, dark blue and white dress with gold embroidery. She is seated and looking slightly to the right. The background shows a richly decorated interior with a red curtain on the left and a window on the right. In the bottom right corner, there are three smaller figures in period clothing.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

Anna Howaniec 1E